Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237. Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 238. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 9-го ВЕРЕСНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 238. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 9, 1952. VOL. LX.

ПОНАД 32 МІЛЬЙОНИ УЧНІВ В НОВІМ ШКІЛЬНІМ РОЦІ

Вашингтон. — З початком нового шкільного року, вступило до шкіл у цілій країні 32,327,000 хлопців і дівчат, як це виявляють тимчасові обчислення. Ці цифри свідчать, що кількість шкільних дітей зросла на 1,691,000 в порівнянні з останнім шкільним роком, а на наступний шкільний рік передбачується дальший зріст. З вписаних до шкіл, самі прилюдні школи, тобто елементарні і середні нараховують 28,196,000. На елементарні (вселюдні) школи припадає сього числа 22,651,000, а на „гайскул" (середні) 5,525,000. Самі прилюдні школи зискали в поточнім шкільнім році 1,422,000. Між містами, які виказують найбільший відсотковий зріст учнів находиться місто Ню Йорк, де з новим шкільним роком зголосилося до публичних шкіл понад 900,000 учнів, а до парохіяльних близько 300,000 дітей. Цифри, зібрані Федеральним Бюром Виховання передбачують, що в наступнім шкільнім році, тобто в 1954, зросте кількість учнів на 1,200,000, а за цим піде відповідний зріст упродовж цілого десятиріччя.

Вписи шкільних дітей і ріст їх кількости турбують шкільних керівників, бо, в наслідок мобілізації, велике число вчителів пішло до військової служби і їх нема ким заступити. Так само треба подбати за нові шкільні будинки, які вимагають нових мільйонів, як це виявляє бюджет міста Ню Йорк, де на будову нових шкіл призначено 100,000,000, в яких найде приміщення 55,000 учнів. Показчиком, які вимоги мають високі школи, може послужити оповістка університету Ню Йорк, що в новому шкільному році там улаштовується 1,356 вечірніх курсів, бо нема місця для всіх учнів на денних курсах. Обчислення, переведені деякими газетами з 25 більших міст в цілім краю, виявляють подібний стан, який з одного боку радує виховників, а з другого турбує власників шкіл, бо приходять нові видатки.

Плянують меліорацію 16,000,000 акрів землі на заході

Вашингтон. — Секретар внутрішніх справ, Оскар Л. Чапман виявив, що в західних стейтах находиться коло 16,000,000 акрів зарослої кущами і хоптою землі, що не тільки невикористана для сільського господарства. Сухі, переведені знавцями, виказують, що деякі з тих просторів потребують багато води для свого росту і таким способом причиняються до недостачі води для різнородних потреб. Згадана втрата води подібних потреб. Втрата води рівняється 75 відсот. запасу води в озері Мід, створенім при допомозі побудови нової греблі званої Гувер Дам коло Лас Вегас в Неваді. Озеро охоплює 31,142,000 „акрових стіп" води. Якщо б застановити дальшу витрату води непридатними рослинами, то на Заході можна б придбати („рекламувати") великі простори землі для фармерських цілей. Дистриктовий інженер з Карсон Сіті, у Неваді, Т. В. Робінсон, нараховує, що 16,000,000 акрів землі, порослих цими рослинами, звільнили б двадцять до тридцяти мільйонів акрових стіп води.

Фундація Форда передаватиме опери на телевізії

Ню Йорк. — Метрополітен Опера Компані згодилася на передачу двох або й трьох опер в наступному сезоні на телевізії для загального вжитку слухачів. Опери будуть передані англійською мовою, а їх приладження для передачі фінансуватиме Фундація Форда. Одночасно оповіщено, що ця фундація призначила 5,000,000 долярів на Виховний Фонд для дорослих, приміщений при 595 Мадісон Евеню, Ню Йорк. Фонд має на меті підшукати засоби розвитку телевізії для потреб старших слухачів чи видців телевізії.

СТАНОВИЩЕ АЙЗЕНГАВЕРА І СТІВЕНСОНА ДО ФАРМЕРСЬКИХ СПРАВ

Обидва кандидати на президента виголосили свої промови про налаштування фармерського питання на одним з найбільших зібрань фармерів, яке відбулося в суботу в місцевості Кассон, у стейті Міннесота, з нагоди красового змагання в оранні. Перед 100,000 товпою народу наперед виголосив засади кандидат Республиканської партії, ген. Двайт Д. Айзенгавер, а за десять минут після його від'їзду проголосив те саме і в тому самому місці кандидат Демократичної партії, губ. Адлей Е. Стівенсон. Обидвох кандидатів вислухали зібрані уважно, однаке їх заяви приняли тільки легкими оплесками. Обидва кандидати зосередили свою увагу на підтримку рівности („паріті") цін на фармерські продукти. Ця рівність вирішена вже теперішним законом і під цією треба розуміти пересічну ціну за шість основних фармерських продуктів, а саме за пшеницю, бавовну, кукурудзу, фасолькові горіхи („пінатс"), і тютюн. — Рівність отримується в такий спосіб, що після продажу продуктів обчисляється видатки на їх продукцію і як продаж покриває видатки, тоді отримується рівність. Теперішний закон гарантує таку рівність до 90 відсотків і він має тривати до кінця 1954 р.

Айзенгавер у своїй промові заявив, що фармерам належиться повна гарантія рівности, а не тільки до 90 відсотків, і то найменше на дальших два роки. Крім того генерал обіцяв поширити гарантію рівности на продукти, що псуються, отже на городину й бараболі тощо. У розмові з кореспондентами він сказав, що в законі не можна дати гарантії рівности на два роки.

Стівенсон пригадав, що гарантія рівности вже ухвалена законом за стараннями Демократичної партії і він обов'язує до 1954 р. У плятформі теперішньої демократичної партії сказано, що партія хоче втримати рівність не менше як на 90 відсотків а Республиканська плятформа каже, що „має на цілі" гарантувати рівність. „Ця фраза", казав Стівенсон, могла бути добра в задимленій кімнаті в Шікаго, однаке вона не може бути дуже ясна при світлі тут у Міннесоті". Коли ж генерал склав в Кассон свою далеко сягаючу заяву, то він „підорвав загалом республиканську плятформу".

ГЕН. АЙЗЕНГАВЕР ПРИВІТАВ ВЕЛИЧАВИЙ ЗДВИГ СУМА В ПЕНСИЛВЕНІЇ

Факс Чейс, Пенсилвенія. — „Спілка Української Молоді Америки може пишатися своїми прекрасними досягненнями в поширюванні доброго громадянства та в зберіганні українського духа спротиву проти тиранії" — твердить республиканський кандидат на президента Злучених Держав — ген. Двайт Айзенгавер, в своїй привітальній телеграмі, надісланій з Мінеаполіс, Міннесота, величавому здвигові Спілки Української Молоді Америки, який відбувся минулої суботи і неділі в мальовничій посілості СС. Василіянок у Факс Чейс, Пенсилвенія, з участю понад 3,000 осіб. Ген. Айзенгавер в своїй телеграмі, висланій на адресу голови СУМА п. В. Омельченка, пише: „Хай мені буде вільно висловити мої найкращі побажання цьому великому здвигові. Спілка Української Молоді Америки може пишатися своїми прекрасними досягненнями в поширюванні доброго громадянства та в зберіганні українського духа спротиву проти тиранії. В Україні комуністичні зусилля знищити прагнення волі натрапили на завзятий спротив. Я щиро вірю, що Ваші приятелі і рідні за залізною заслоною колись знову будуть спроможні влаштувати собі життя відповідно до їх переконання, з вірою, що тільки Господь може керувати справою їхньої долі".

Великий, перший всеамериканський здвиг СУМА відбувся під традиційним гаслом „Честь України! — Готов боронити!" Під час з'їзду, який проводив п. Т. Корчак, виступали з промовами В. Коваль від Головної Управи СУМА та генеральний дорадник УККомітету адв. М Пізник, що промовляв від цієї української репрезентації. Привітання на з'їзді виголосили: Д. Галичин від Українського Народного Союзу, п. Утриско від „Провидіння", В. Бакад від Ліги Української Молоді Північної Америки, д-р Гарасим від Т-ва Українських Лікарів, як теж представники інших центральних організацій. Від білоруських вітав з'їзд д-р Шор. Крім того, здвигові надіслали свої привіти понад 20 різних американських організацій молоді як теж Американський Відділ Світової Організації Молоді.

В програмі здвигу виступало м. ін. 500 сумівців з різних осередків зі своїми прапорами та в своїх одностроях. У висліді здвигу схвалено звернення до української молоді в поневоленій Україні, як теж звернення до американської молоді. Американська преса, включно з великими щоденниками в роді Н. Й. Таймсу, передала повідомлення із здвигу, підкреслюючи, що це була антикомуністична маніфестація української молоді, що бореться за незалежну українську державу.

Червоні збільшують виселення ненадійних чехів

Вашингтон. — Сюди наспіли вісті про те, що чеський комуністичний уряд в останніх місяцях посилено виселює людей з міст, та вживає їх на примусових працях в копальнях вугілля. З Братислави виселили в липні і серпні коло 9 тисяч осіб та вмістили їх на праці в копальнях біля Гандльови і Новаків. Те саме сталося з неімущими особами з Праги, Берна і Пільзна, звідки виселили 1,200 осіб. На це масове переселення склалися дві причини: 1. Уряд хоче позбутися з більших центрів тих осіб, які уважає ненадійними під політичним оглядом. 2. В той спосіб уряд здобуває вільні помешкання з домашнім устаткуванням для тих робітників, які вірно йому служать.

Виникнені особи мусять опустити мешкання протягом двох годин, та залишити все умеблювання, бо взяти з собою можуть виключно особи тільки найконечніші особисті речі. — З-над австрійського кордону цілі села виселили до середини Словаччини, де виселенці мають працювати в копальнях. Комуністичний чеський уряд упромисловлює країну дуже швидким темпом. 1945 року в словацькій промисловості працювали — 100,000 робітників, 1948 року 160,000, а в травні ц. р., — вже 260,000. 1949 року збудували 32 нові фабрики в Словаччині, а 1950 року ще далі 23. Вся ця промисловість працює для військових цілей, виробляючи рушниці, літаки і танки.

Лейн про допомогу сателітам

Ню Йорк. — На багатолюдних зборах Централі польсько-американських товариств, як головний промовець виступив б. посол ЗДА в Польщі Артур Б. Лейн. — Промовець висловився осудливо про попереднє закордонну політику Америки, що її потрапили використати Совєти і вказав на необхідність міцної політики для звільнення сателітних держав з-під совєтського ярма. Збори були скликані для відзначення тринадцятої річниці німецько-російського нападу на Польщу, з чого розпочалася друга світова війна. Промовець запевнив, що ЗДА глибоко сприймають трагедію Польщі, бо доля цієї країни становить осторогу для Америки та що спільна акція для звільнення підкорених держав, це єдине, що росіяни розуміють. Як доказ послідовности росіян, промовець згадав знищення польських військовополонених в Катині, та розстрілювання полонених ЗДА в Кореї. Про потребу звільнення Польщі висловився також Ірвінг М. Айвес у своєму зверненні до Зборів.

Н.Й. Таймс про книжку Приходька

Ню Йорк. — У недільному виданні книжкового огляду щоденника Н. Й. Таймс, Давид Дж. Даллін вмістив критику на знану книжку Миколи Приходька „Один з п'ятнадцяти мільйонів", признаючи її вартість для освідомлення світу про „долю великої маси совєтських громадян, що припадково опинилися під колесами „молоха". З признанням пише критик про самого автора книжки, про його переживання і втечу з большевицького пекла, однаке ні словечком не згадує про його українське походження і Україну, якою він закінчив цю книжку.

Міс Америка подорожуватиме, замість вчитися

Атлантік Сіті. — В Атлантік Сіті відбувся перегляд красунь з усієї країни, що змагалися за титул „Міс Америка" на 1953 рік. У конкурсі перемогла дев'ятнадцятилітня студентка музики Нева Дж. Ленглі. Перемога принесла молодій красуні вже багато наявних користей, як п'ять тисяч долярів на продовження науки, що з них чотири тисячі отримала вона готівкою, гарне авто та контракт на „прилюдний показ". Особливо спокусливий для „королеви краси", її прилюдні виступи, що, за прилюдними обчисленнями, можуть принести їй до 50,000 долярів. Нічого дивного, що міс Ленглі охоче погодилася перервати на один рік свої музичні студії та відбути подорож, що принесе їй широку популярність та масток.

УЧАСНИКИ НОВОЇ ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ В ЄГИПТІ

Єгипетський прем'єр Алі Магер Паша (зліва) зрезигнував під натиском військового команданта ген. Могаммеда Нагуіба (зправа), який сам став на чолі новоствореного уряду.

НА ВИПАДОК ВІЙНИ В ЕВРОПІ АЛІЯНТИ НЕГАЙНО ВИКОРИСТАЮТЬ АТОМОВУ ЗБРОЮ

Париж, Франція. — Шеф штабу американської армії, ген. Лотон Колінс, відвідавши вчора аліянтську головну квартиру біля Парижа, заявив представникам преси, що на випадок війни в Европі аліянти негайно використали б всі роди атомової зброї, яку мають до розпорядження. — Колінс при цьому ствердив, що використання атомової зброї у війні не тільки не вимагало б більшої кількости військ, але навпаки, воно серйозно зредукувало б потребу людської сили. Атомова зброя — твердив ген. Колінс, „дасть в результаті можливість виконати роботу при допомозі меншої кількости дивізій та причиниться матеріяльно до самооборонних спроможностей Західної Европи". Окрему увагу звертається на заяву ген. Колінса відносно негайного використання атомової зброї на випадок війни. Подібну заяву склав ще в р. 1951-ому тодішній головний командант аліянтських збройних сил в Европі, ген. Айзенгавер, твердячи, що на випадок війни аліянти негайно використали б атомову бомбу, та висловлюючи переконання, що вона спричинила б „достаточне знищення ворога". Ген. Колінс говорив з кореспондентами після його інспекції американських військ та військових споруд в Европі. Кореспонденти питали ген. Колінса головно про роди атомової зброї, які має аліянтські війська, та як вони використали б їх. Ген. Колінс відповів, що „росіяни теж хотіли б це знати" і він на цю тему не сказав. На закінчення ген. Колінс поминув всі запити і відповіді відносно використання атомової зброї аліянтськими військами, заявивши, що ця зброя „буде б використана для підтримки всіх аліянтських військ". З цього робиться висновок, що на випадок війни атомовою зброєю воювали б тільки спеціяльно вишколені до того американські військові частини.

АМЕРИКА ЗВЕРТАЄТЬСЯ ЗА МОРАЛЬНОЮ ДОПОМОГОЮ ДО О.Н. В СПРАВІ КОРЕЇ

Вашингтон. — Невдача переговорів, що їх ведуть військовики в справі перемир'я в Кореї, приневолює вашингтонський уряд перенести цю справу на дипломатичний форум Об'єднаних Націй. — Двократні попередні спроби Совєтів в тому напрямі зустрілися з рішучим спротивом Злучених Держав, а тепер, як довідується Дейвід Лоренс, кореспондент „Н. Й. Геральд Трібюн" през. Труман і секретар стейту Дін Ачесон, погодилися з такою думкою і спробують передати її до вирішення дипломатам з Генеральної Асамблеї О. Н. Одна з причин такого наставлення Америки — це бажання Великобританії покінчити війну в Кореї якимсь компромісом, щоб скинути з себе відповідальність за дальший тягар. Хоч це буде поновна вигра дипломатії Совєтів, однаке нема іншої ради, як звернутися до О.Н. за моральну допомогу в справі становища, занятого Америкою в справі китайців і північних корейців, що здалися під час бою у надії, що не будуть повернені до своєї країни, де запанували червоні тирани. Перенесення переговорів до О.Н. це признання неможливости вирішення перемир'я самими військовими провідниками. — Генеральна Асамблея О. Н. збирається в Ню Йорку в місяці жовтні, а до того часу справа ще може бути більше вияснена серед поодиноких членів О. Н.

Л.М.Клюб в Ню Йорку почав свій сезон

Ню Йорк. — Доповіддю Ред. Ярослава Чижа про його враження з побуту на недавніх Міжнародних Олімпійських Ігрищах в Гельсінках у Фінляндії почав минулої п'ятниці, 5-го вересня, місцевий Літературно - Мистецький Клюб свій новий сезон після вакаційної перерви. В програмі цього інавгураційного вечора виступали крім доповіді ред. Чижа, піяністка Калина Чічка та баритон Осип Стецура, якому на фортепіяні акомпаніювала п-ні Чапельська. Приявних на вечорі коло 150 осіб, переважно заінтересованих розвитком нашого мистецького і товариського життя. Ред. Чиж в своїй доповіді незвичайно живо і плястично схарактеризував Олімпійські Ігрища в Гельсінках, в яких цим разом брали участь совєтські та сателітські змагуни, наводячи цілу низку конкретних подій і фактів та фрагментів, що характеризували цю „зустріч двох світів" на величезному спортовому стадіоні. В прикрому положенні були часто головно сателітські учасники ігрищ, як їхні спортовці змагали зі совєтськими, бо їм важко було „зайняти становище". Тільки часом виявляли своє справжнє наставлення, як це зробила одна польська глядачка, що під час боксерських змагань між поляком і росіянином заохочувала свого земляка окликами: „Бий го, бий го в земли, ще раз!", наче виявляючи в той спосіб свої „національні почування". Підкреслюючи незвичайну гостинність та чемність фінляндців, які під самим боком совєтського „опікуна" потрапили не тільки оборонити свою самостійність, але і прекрасно розбудувати свою демократію і свій добробут, доповідач закінчив висновком, що Олімпійські Ігрища могли багато в дечому пробити залізну заслону.

ЩЕ ОДИН „ПЕРЕВОРОТ ЗГОРИ" В ЄГИПТІ

ГЕН. НАГУІБ ПЕРЕБРАВ ВЛАДУ В КРАЇНІ, ВИАРЕШТУВАЛИ КОЛИШНІХ СПІВРОБІТНИКІВ КОРОЛЯ ФАРУКА

Каїро, Єгипет. — Ген. Могаммед Нагуіб, головний командант єгипетської армії, що недавно зробив переворот в Єгипті, заставивши короля Фарука до абдикації, зробив ще один „переворот згори", спричинивши резигнацію прем'єра Магера Паші, створивши новий, очолюваний ним самим уряд, та перевівши раніше масові арешти колишніх високих співробітників короля Фарука, включно з двома колишніми прем'єрами та дев'яти міністрами. Заарештовано всіх понад 40 осіб. Створивши і ставши на чолі нового цивільного уряду, ген. Нагуіб склав присягу перед Регенційною Радою в палаці в Абдін. Новий уряд вперше в історії Єгипту має в своєму складі представника т. зв. „Мусулманського Братства", безкомпромісової організації, що змагає до поширення та закріплення ісламських принципів в публічному і приватному житті. Прем'єр Магер Паша зрезигнував в обличчі масових арештів, бо їх переведено з наказу ген. Нагуіба відділи війська і поліції. Проте, в своєму резигнаційному листі Магер Паша твердить, що він своєю резигнацією здійснює „тільки своє давнє бажання відступити від публічного життя з уваги на свій вік і здоров'я." Між заарештованими є два колишні прем'єра Ібрагім Абдель Гаді та Нагуіб Ель Гіляді, як теж дев'ять колишніх міністрів. Резигнацію Магера Паші з посту прем'єра та дальші арешти виясняються деякими суперечностями між армією і репрезентованою Магером цивільною владою. Магер Паша став прем'єром Єгипту після переведеного ген. Нагуібом перевороту та абдикації короля Фарука з кінцем липня ц. р. Причиною тодішнього перевороту мала бути боротьба проти корупції в уряді, проти якої однаково гостро виступив ген. Нагуіб і Магер Паша. Проте, опісля прийшло до деяких суперечностей в справі плянованих реформ, зокрема аграрної реформи, приспішення яких домагався ген. Нагуіб і армія, але з переведенням яких зволікав прем'єр Магер. Тому то вже від деякого часу кружляли поголоски про можливість резигнації прем'єра Магера Паші. В радіозверненні до народу новий прем'єр вияснює, що армія вже від деякого часу домагалася від всіх партій, щоб вони перевірили свої ряди і потягнули до відповідальности тих, що не мають „чистих рук". Тому, що вони цього не зробили, їм „допоможе" в цьому уряд, — створивши окремий комітет, який впродовж 48 годин почне розглядати справу кожного із заарештованих.

Знову запеклі бої на корейському фронті

Сеул, Корея. — Від двох днів на корейському фронті ведуться запеклі місцеві бої, що їх почали комуністи за здобуття поодиноких стратегічних позицій, головно кількох горбів. Червоні відкрили свою атаку сильним артилерійським вогнем, після чого почала наступати піхота. В кількох випадках червоним пощастило здобути терен, але опісля їх знову виперли аліянтські війська. Бої продовжуються. Тимчасом, аліянтська авіяція впродовж дня і ночі засипає градом бомб всіх калібрів комуністичні позиції на фронті та їхні бази і споруди в запіллі. Під час повітряних боїв щонайменше два ворожі літаки були збиті і кілька пошкоджені. На фронті в поодиноких випадках приходило до рукопашних боїв. В акцію вийшли знову аліянтські кораблі, обстрілюючи з важких гармат ворожі портові споруди та прибережні позиції. Бої продовжуються.

Американська воєнна фльота вживає міжнародньої команди

На кораблі ЗДА „Вісконсін". — Співробітник „Н. Й. Таймсу" Гансон В. Болдвін повідомляє з корабля ЗДА „Вісконсін", що моряки, їдучи на маневри в околиці Шотляндії, вивчають міжнародну команду, бо згідно з порозумінням, обидві фльоти, американська і англійська, мають послуговуватися на вправах спільною командою. Цю команду прийняли всі союзні фльоти. Болдвін подає, які зміни настануть у теперішній команді фльоти ЗДА, і додає, що в одному пункті ще не узгіднено команди, а саме не устійнено, яку довготу треба розуміти під словом „кабель". Американці уважають його 720 стіп завдовшки, а англійці тільки 608 стіп. Одна команда не приносить труднощів морякам при її вивченні. Це команда „сплайс ди мейнбрейс", що значить „наповніть чарки грогом" (рум з водою), бо ця команда знана всім морякам. Та біда в тому, що американці не можуть з неї користати, бо перед тридцяти роками заборонено пити вино на кораблях фльоти ЗДА.

МОССАДЕК ВІДКИНУВ АМЕРИКАНСЬКО-БРИТАНСЬКІ ПРОПОЗИЦІЇ В СПРАВІ НАФТИ

Тегеран, Іран. — Прем'єр Мохаммед Моссадек проголосив заяву, в якій відкидає спільні пропозиції президента Трумана і прем'єра Черчила для полагодження англо-іранського нафтового конфлікту, відвігаючи рівночасно свої власні пропозиції. Рівночасно повідомлено, що британський уповноважений Джордж Міддлтон відвідав вчора Моссадека на власне прохання прем'єра. В переданій до преси заяві прем'єр Моссадек твердить, що „розв'язка, запропонована в спільному посланні (президента Трумана і прем'єра Черчила) не тільки не є відповідна, але ще більш сувора і непрактична, ніж попередні пропозиції." В дальшому прем'єр Моссадек відкидає встрявання британського уряду в „чисто внутрішні" справи іранських суперечностей з Англо-Іранською Нафтовою Компанією та заявляє, що він погодиться на передачу справи судові, якщо Англо-Іранська Компанія вже наперед обмежить свої домагання відшкодування. Президент Труман і прем'єр Черчил в своєму посланні, переданому іранському урядові в дні 30-го серпня, пропонували, щоб цілу справу відшкодування передати Міжнародній Палаті Справедливости в Гаазі. Моссадек теж заявляє, що він ніколи не погодиться на визнання англо-іранського нафтового договору з 1933-го року, на підставі якого Англо-Іранська Компанія дістала від Ірану нафтові концесії до 1993-го року.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language suppl.):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

АЙЗЕНГАВЕР ПРО МИР

Промова ген. Айзенгавера до Американського Леґіону, в якій він згадав про визволення загарбаних і поневолених Москвою країн та допомогу різним підпільним рухам у тих країнах, дала притоку демократам представляти у своїй виборчій акції Республіканську партію як „партію війни". З цього виходило б, що Демократична партія — це „партія миру"! Така „баламута" дуже стурбувала „Ню Йорк Таймс", що заявився за Айзенгавером. У своїй статті він просто порадив свому кандидатові на президента цю справу якнайскорше вияснити. Обороняючи свого кандидата, цей часопис ще додав, що в справі допомоги визволенню народів під комуністичними режимами ген. Айзенгавер не сказав нічого такого, чого не говорив хоч би сам президент Труман, коли заявлявся за те, щоб „наша країна робила все можливе, щоб підтримати культуру, духа і надії народів, що давніше були вільними".

Налякався теж і капіталістичний „Вол Стріт Джорнел". Він пише, що такі промови, як Доллеса і Айзенгавера в справі допомоги поневоленим Совєтами народам та підпільним рухам і революціям, можуть тільки скріпити кремлівську пропаґанду, яка голосить, що Америка прямує до війни з СССР. Проте часопис переконаний, що якими поміркованими американці не були б, то це мабуть не стримає Москву від нової аґресії і війни. Не зважаючи на це, часопис заявляється проти пропозицій, які є „войовничими" та лякають таких наших европейських союзників, як Англію та Францію.

Тепер не диво, що филаделфійську промову ген. Айзенгавера, виголошену минулого четверга, розголошено як „мирову". Ген. Айзенгавер запевняв у Филаделфії американський нарід, що як тільки він стане президентом і усуне „вашинґтонське безладдя", спричинене теперішньою адміністрацією, то певно „виграє мир". Одночасно він предложив „10 пунктів мирової програми", яка має покінчити з честю війну в Кореї та не допустити до нових Корей. Все те думає Айзенгавер осягнути „тільки мировими засобами", а ніякими іншими. Свою „мирову кампанію" пояснює ген. Айзенгавер ще в той спосіб, що нова атомова і ґльобальна війна нанесла б світові такої шкоди, що забрало б тисячу років, щоб її направити. „Єдиний спосіб, щоб виграти Третю світову війну, це — запобігти їй", говорив Айзенгавер.

Не будемо спинятися на тому, що саме ген. Айзенгавер закидав демократичній адміністрації, яка — на його думку — завинила, що сьогодні Америка в війні, а Совєти загарбали так багато нових країн і поневолили нові сотні мільйонів народів. Про все те ми вже чули. Ми тільки зупинимось на тому „мирі", який ґарантує ген. Айзенгавер, якщо він засяде в Білому Домі.

В першу чергу треба жаліти, що виборча демагогія таки не дає змоги обговорити одверто й ясно таку важливу справу, якою є визволення поневолених Совєтами народів. Обидві головні партії почали тепер переліцитовуватись щодо цього, котра з них є кращою ґарантією миру. До того европейські голоси, що піднялись з приводу американської дискусії на тему визволення поневолених Москвою народів, були того роду, що прямо добили всесторонне і об'єктивне обговорення цеї проблеми. Мовляв, такі дискусії — це вже війна з Совєтами! Якраз цей страх перед війною з Кремлем є найбільшим тріюмфом Сталіна. Бо як Кремль захоче воювати, а воювати він буде, то певно не буде оглядатись на жертви, які така війна коштуватиме світ, ні на те, що треба буде ждати тисячу років, щоб направити шкоду, спричинену війною, яка має поширити його панування на ввесь світ. Ми не можемо думати катеґоріями Кремлю, але нам здається, що він ставився б серйозніше до „мирових програм" демократій, коли б знав, що демократії рішені навіть і на війну, коли б не було ніякого іншого рятунку перед походом кремлівського імперіялізму та тоталізму на підбій цілого світу, а теж і ніякого іншого способу на визволення сотень мільйонів совєтських рабів.

НАЯВНИЙ УСПІХ

„Факта, нон верба" — діла а не слова говорять про конкретні успіхи, твердить клясичне прислів'я. Це можна б сьогодні сказати й про Ліґу Української Молоді Північної Америки, яка з кінцем минулого і початком цього місяця відбула свою 15-ту з черги конвенцію. До тих фактів, що говорять про конкретний успіх Ліґи, треба зарахувати зарепрезентоване на конвенції видання Ліґи — приготовану і видану нею англійською мовою книжку „Українське Мистецтво".

Коротко про саму книжку. Вона має 212 сторінок, мистецьку обкладинку і обгортку, 15 сторінок кольорових і 48 сторінок звичайних ілюстрацій та мапу України і деякі рисунки в тексті. В змісті книжки, крім короткого признання і передмови від видавців, є такі розділи: Кларенс А. Меннінґ: Вступ; Лідія Бурачинська: Народні костюми; Лідія Ненадкевич: Вишивки; Дам'ян Горняткевич: Дереворит; Кераміка; Килимарство; Ярослава Сурмач: Великодні писанки; Святослав Гординський: Образотворче мистецтво; Володимир Січинський: Архітектура; Василь Витвицький: Музика; Лука Луців: Література. Книжку уложила Ольга Дмитрів, зредаґувала Анна Міц, мистецьку обкладинку приготовила Ярослава Сурмач.

Ми не думаємо розглядати на цьому місці зміст книжки та оцінювати його. Про нього говорять вже самі автори поміщених праць, що є признаними авторитетами в опрацьованих ними ділянках мистецтва. Автім, книжка щодо її змісту ще цілком певно буде предметом фахового розгляду і оцінки. Натомість ми хочемо звернути увагу на обставини та сам факт видачі цеї книги, її поширення та її значення.

Книгу, як згадано, видала Ліґа Української Молоді Північної Америки своїми власними заходами і засобами. Ліґа, як відомо, об'єднує організації майже виключно народженої в Америці української молоді. Підготовка книжки тривала майже три роки, бо від Різдва 1949-го року. Навколо неї концентрувалася велика частина діяльности Ліґи і вже сама підготовка того видання максимально заактивізувала певну частину тої молоді, що силою обставин мусіла теж основно познайомлюватись з поодинокими проблемами українського мистецтва. Саме підшукання та оцінка ориґінальних костюмів до кольорових фотографій коштувала видавцям безліч всіляких трудів. На відворотній сторінці мистецької обгортки книжки подано коло 500 імен тих, які відповідними пожертвами причинились до зфінансування того видання. Книжку, що коштує п'ять долярів, видано в досить обмеженій кількості примірників, але вже першого дня, як вона появилася, почалось плянування її другого видання. Із звітів видавців довідуємося, що книжкою вже заінтересовано найширші американські і міжнародні кола, включно з ЮНЕСКО — Виховною і Науковою Орґанізацією Об'єднаних Націй. Рівночасно рішено розіслати примірники цього твору до великої частини американських бібліотек, університетів і т. п., та зокрема до редакцій американських газет і журналів. Значення і вплив цеї книжки на американську опінію можна було спостерегти вже під час конвенції в Клівленді. Власне цю книгу насамперед підхопила місцева американська преса, а редактор „Клівленд Пресс", якого вважається найбільш впливовою людиною в районі і одною з найбільш впливових в стейті, зломив свою засаду публічно не виступати і з'явився на бенкеті Ліґи, щоб висловити їй признання за видання, а українському народові подив за його величезні культурні досягнення серед найтрудніших обставин.

Реасумуючи коротко сказане, можна твердити, що книжка „Українське Мистецтво" це направду великий конкретний успіх, який навряд чи можна переоцінити. Звичайно, сама книжка може мати свої недомагання і недостачі, але це ажніяк не зменшує її реальної вартости для української справи на американському континенті. Це значення подвійне. З одного боку воно з'ясоване цитатою з Джана МекКрі, взятим за мотто до книжки: „Вам із знеможених рук ми передаємо смолоскип; хай буде ваш, щоб держати його високо". Виданням цеї книги наша молодь доказує, що вона справді готова взяти цей смолоскип української культури та держати його високо. З другого боку, представники Ліґи, передаючи примірник книжки особам чи інституціям, дописують на ній: **„Щоб прорвати ще одну ланку в кайданах, якими скована Україна!"** Книжка має великі вигляди на те, щоб здійснити своє призначення в одному і в другому випадку. І в цьому її успіх та велике значення.

Л. Печинська

МІСТО НА КІСТКАХ

До недалекого ювілею Ленінграду

Недавно московська „Літературная ґазєта" принесла вістку, що в СССР готуються до святкування вже близького ювілею 250-річчя заснування міста Ленінграду. Зокрема велику увагу звернено на реставрацію пам'яток старовини. У Петропавловській кріпості йдуть праці відновлення давного вигляду цісі найпершої будівлі Петербургу. В околицях міста відбудовується зруйнований під час війни Петергофський палац. Усе місто відновить свою пишноту, що нею воно визначалося, бувши довгий час столицею російської імперії під назвами Петербург, Петроград і Ленінград.

Історія Ленінграду, це не історія нормальної світової якоїбудь іншої столиці. Інші столиці звичайно виростали природно на місцях, що їх розвиток був обумовлений природними причинами. У догідних пунктах селилися люди, потім відважні й заradні поширювали вплив цісї догідної оселі, що ставала згодом центром господарчого, культурного і політичного життя околиці, країни чи й континентів.

В історії Ленінграду, як і в історії усієї Росії, найголовнішої передумовини, — добровільности, — немає. Постало це місто хотінням одного з найбільших російських деспотів на невідповідній для перебування людини місцевості й перші насельники цього міста були спроваджувані сюди насильно, з забороною залишати це „місто Петра" — Петербург. А будували це місто так, як 250 років пізніше Росія будує свої фабрики, міста й шляхи — примусовою працею позбавлених волі людей, — переважно українців.

24 квітня 1703 року Петро І устійнив стратеґічне положення малого острова на Неві, що тоді звався Епісаарі та наказав здвигнути там кріпость.

У Ляйпціґу в 1713 році вийшла німецькою мовою книжка „Опис Санктпетербургу в 1710-1711 роках", що її передруковувано кілька разів, також в перекладах. Автор книжки, що був, як фахівець свідок найдавнішої доби Ленінграду, стверджує, що „фортеця була побудована неуявно швидко". Для цього на місця будови зігнано безліч народу. „Усю землю для будови робітники носили (як мене рішуче про це запевняли та як я й сам, під час мого там перебування бачив) в заполах їхньої одежі, або на плечах у невеликих рогожаних мішках. А що люди були незвичні до такої праці та й утримання було їх саме нужденне, то дуже багато з них, — кажуть ніби більше як сто тисяч, — при тому загинуло".

Про харчеві відносини згаданий опис свідчить: „... бідним людям дуже тяжко тут харчуватись, так, що як їжу, вони найчастіше вживають коріння й капусту, хліба ж майже не бачать". „З померлими з бідних клясів тут не церемоняться. Труп, загорнувши в рогожу, прив'язують до кия". Так заносять голого трупа „на кладовище, де закопують в землю".

Сучасне досліди всі ці відомості потверджують. Побудова лише первісних валів Петропавловської кріпости, коштувала, за дуже неточними тогочасними статистичними відомостями життя 60 тисячам рабів-робітників, а побудова усієї фортеці — найменше 100 тисяч. Вже на 1704 рік було звезено сюди 40 тисяч примусових робітників. Холодні, сирі приміщення робітників й невідповідне харчування викликували неперестанні пошесні й інші недуги, головним чином дезинтерію.

„Б. Совєтская Енціклопедія" свідчить про цей час так: „Вулиці були непрохідні від грязюки й будівельного сміття ... Робітники, що їх позганяли на будову і виселені, що їх поприсилано на вічне перебування тут, як рівно ж солдати й матроси, що тут квартирували, з-за злодійства й непорадности урядовців і офіцерів, часто голодували й бідували. Уночі небезпечно було виходити на вулицю ... Вулиці на ніч замикались шлаґбаумами ..." До праць при здвигненні міста вживано війська й „полонених шведів".

Про те, що вживано до праць десятків тисяч полонених козаків та вивезене з непокірної України населення, про це, звичайно, жодна російська енциклопедія не згадуватиме.

Але про це, — трохи більше, як сто років після винищення на цих працях українського народу, — згадав Шевченко:

Царю проклятий, лукавий,
Аспиде неситий!
Що ти зробив з козаками?
Болота засипав
Благородними костями,
Поставив столицю
На їх трупах катованих ...

Місто росло швидко й, працюючи при нових будівлях, землекопи постійно викривали у землі величезну масу кісток, про що й маємо багато міродайних стверджень. Тож закид Шевченка царю Росії про будову столиці „на трупах" ніяк не перебільшений. Читавши описи природи й місцевості, де потім виросла столиця Росії, розглядавши давні мапи цього міста, кожний мусить жахнутися, — як і Шевченко:

Як то воно зробилося
З калюжі такої
Таке диво ... Отут крові
Пролито людської ...

Символом Петербургу, а згодом і всієї Росії стала Петропавловська фортеця, що не дала ніколи жодного пострілу проти ворога, але відразу прославилася, як одна з **н а й с т р а ш н і ш и х** в'язниць. Знаходилася ця в'язниця смертників у центрі міста, напроти Зимового двірця й постійно зміцнювалась та добудовувалась. Вже в 1724 році, отож двадцять років після заснування Петербургу, у фортецю цю вкинено гетьмана Полуботка, що в його уста переказ вклав слова: „Заступаючись за вітчизну, я не боюся ні кандалів, ні в'язниці й для мене краще померти найлютішою смертю, як дивитися на загальну загибіль моїх земляків".

Тепер **П е т р о п а в л о в с ь к а** фортеця — улюблене місце прогульок, при чому провідники вказують на муки, що їх терпіли тут російські революціонери, засуджені на досмертне повне усамітнення. Бо з цісї в'язниці звичайно вже не виходили, — з неї лише виносили трупів. Про українських в'язнів фортеці знаємо дуже мало, поскільки совєтська Росія замовчує це так само, як замовчувала царська. Про це може свідчити хоч би принагідна примітка в книжці П. Столпянского: „Пєтропавловская крєпость", видана в Ленінграді 1926 року, яка править за довідника для провідників по кріпості. У цій книзі радиться не згадувати в'язнів, що їх посадила вже „революційна" російська влада: „Щодо пожильців камери після 1917 року, я вважаю цілком непотрібним показувати камеру Шнеура, камеру Пуришкевича з його віршем, — я вважаю це профанацією", — пише автор довідника.

До святкування ювілею Ленінграду посилено готуються в совєтсько-російській імперії. З'являться тисячі оповідань, повістей і статтей, що в них буде оспівуватися благодійства, що їх людство дізнало заснуванням цього міста. Ще вище піднесеться з лав національних російських героїв жорстока , богозневажлива постать Петра Першого.

З усіх „республік" СССР посунуть делеґації складати вінки біля домику, де жив цей деспот і дякувати великому Сталіну за всі добродійства, що їх дізнали від Росії підкорені народи.

На еміґрації, нюйоркські російські „демократи" відбуватимуть також урочисті засідання та вихвалятимуть у статтях велич народу і міста, що його заснував будівничий їхньої імперії.

Але ніде ні слова не буде про сотки тисяч невільників, що їх Московія-Росія зігнала гинути на непосильних рабських працях при будові найстрашнішого у світі міста.

Лише поневолені Росією народи, прислуховуючись до чергової великодержавної російської гістерії, не забуватимуть, що це місто, — друга столиця Росії, — побудована на кістках. Так, як побудована і вся російська імперія.

Конґреси, конференції та маніфестації

Берлін, у серпні

Журналісти у Німеччині не можуть нарікати, щоб літо 1952 було „огірковим сезоном". Хоч ферії бонського парляменту перервали дипломатичний бій між урядовою коаліцією й опозицією за ратифікацію загального договору, все таки Німеччина була тереном численних політичних подій. И це дотичить обох Німеччин, перерізаних залізною заслоною. Великою — на Лабі й малою на Бранденбурзькій Брамі у Берліні. З Берліну, цього невралгічного пункту „холодної війни" можна було обсервувати всю динаміку політичних подій по обох боках залізної заслони.

У східній Німеччині сталися у літніх місяцях події, які мають засадниче значення для дальшого політичного розвитку цісі частини німецької території. Підписання загального договору між західніми великодержавами і німецькою республікою дало східнонімецькому комуністичному урядові та його диспозиційному центрові в Москві формальну причину, щоб вступити на шлях остаточної большевизації так званої „Німецької Демократичної Республіки". Перервання телефонічної сполуки між обома частинами поділеного адміністраційно і політично Берліну, створення прикордонних, строго стережених прикордонних полос, ліквідація дотеперішнього напів леґального руху населення між західною і східною частиною Німеччини — за виїмком кількох транзитних ліній, що ведуть з федеральної республіки до західного Берліну — це були тільки вступні заходи до дальших основних потягнень. За ними прийшли терористичні процеси у східному Берліні й у Саксонії перед славнозвісними вже прокурорами Гільдою Бенямін і Мельцгаймером, що мали стерьоризувати і застрашити населення перед яким небудь активним чи пасивним спротивом відносно дальших перемін у напрямі большевизації.

Зорганізований у східному Берліні на початку липня з'їзд т. зв. Світової Ради Миру підкреслив тільки сильніше ніж досі пов'язання окупованої Москвою частини Німеччини із цілим совєтсько-комуністичним бльоком. (В нарадах цього додаткового інструменту совєтської політики брала участь також знаменита пара Олександер Корнійчук і Ванда Васілевська. Корнійчук закликав „чесних патріотів усіх країн, які люблять власну батьківщину, свою святу землю, свою національну культуру", щоб підтримували мирову політику Совєтського Союзу). Ціла та імпреза, зручно режисерована Фадєєвими, Еренбурґами та їхніми поплентачами з сателітних і західних країн (тільки західнонімецька пацифістка д-р Фасбіндер зголосила застереження проти „воєнної ідеології в ім'я миру"), мала на меті демонстрацію проти генерального договору Федеральної Республіки і засвідчення, що східна Німеччина належить до совєтських сателітів. За тою демонстрацією прийшли внутрішні події. У Ляйпціґу відбувся черговий щорічний з'їзд східнонімецького комсомолу ФДИ. На ньому схвалено пропаґувати масовий військовий вишкіл молоді і покликано до життя т. зв. „Службу для Німеччини", яка на зразок колишнього нацистського „Арбайтсдінсту" має формувати молодь у дусі мілітаризму, дати державі тисячі дешевої робочої сили і вирвати молоде покоління позашкільного доросту з-під впливу батьків. Основний удар наступив одначе на другій партійній конференції східнонімецької компартії СЕД у половині липня. На ній проголосив східнонімецький ґауляйтер Москви, генеральний секретар СЕД, Вальтер Ульбріхт, ліквідацію дотеперішнього НЕПу офіційно званого „антифашистсько-демократичним порядком" і заповів суцільну совєтизацію включно з колективізацією. Він же заповів відступ від дотеперішньої формально існуючої системи федеральної адміністраційної системи у користь повної централізації, кинув гасло боротьби з церквою і подав до відома рішення компартії про орґанізацію Національних Збройних Сил усіх родів війська. Тим самим східна Німеччина вступила на шлях остаточного розриву з західною частиною материка і зрівняння з іншими сателітами Москви.

Події по цей бік заслони

У західній Німеччині не було у тому часі так далекойдучих потягнень в офіційній політиці бонського уряду. Тут мали радше місце події зовнішньо-політичного або ідеологічного порядку. Коли фарисеї із Світової Ради Миру проголошували фрази про мир, демократію, проґрес і рівноправність народів, у західному Берліні відбувалась конференція Головної Ради Міжнародного Союзу Вільних Профспілок. **П р е д с т а в н и к и** 30-ох народів із усіх континентів світу опрацювали протягом одного тижня багато підставових справ робітничого професійного руху. Зі звіту генерального секретаря Союзу, Ольденбрека, було видно, які кольосальні завдання має ця орґанізація. Понад 90 центральних профспілкових організацій із 69 країн та з загальним числом 53 мільйонів членства належить до Союзу, який у своїй програмі деклярує боротися за повну національну свободу народів, за права людини, ліквідацію расової дискримінації, господарський і соціяльний розвиїн, піднесення життєвого

(Закінчення на стор. 3)

Галина Лащенко

КОЛИ ВІДГОМОНІЛА ВІЙНА

(2)

Часом до цього гурту приїздила головна лікарка кількох шпиталів того тіму, майорка Y. Це була рудава, старша панна, досить привітна і не зла. І що було рідкістю серед урядовців УНРРА, чесна. В довірених їй кількох шпиталях вона старалася справді дати лад, але їй це не вдалося — ладу не було. Та й не легка була це справа! Хворі й лікарі були чужинці та ще різних національностей, все европейці, психіка яких їй, американці, була чужа. Нижчим персоналом були німці, які хоч назовні дуже старанно виконували свої обов'язки, але крали, де тільки могли. Та це були дрібні крадіжки. Провокативні, нахабні, були крадіжки таки в найближчім її оточенні — серед урядовців УНРРА. Окремих ідейних людей оточувала зграя злодіїв, з якими не могли дати ради навіть спритні люди, як майорка. Наш шпиталь вона відвідувала частіше, бо всім відома була її сердечна симпатія до д-ра Х., заручини якого з Ляндою до певного часу тримали в тайні. Закохані настрої майорки були розвагою для цілого шпиталю, предмет дотепів і жартів. Пацієнти оповідали, як закохана майорка о 10-ій годині вечора викликала доктора Х. на прогульку оглядати руїни замку. Бідний Х. з усіх сил старався звільнитись від цісї несподіваної екскурсії та завзята майорка так енерґійно насідала на нього, що бідолаха не встиг опам'ятатись, а вже вона везла його в жовтневу вечірню темряву. А далі була траґічна романтика. Треба було лізти на якусь гору, віяв вітер, Х. змерз а його дама тягла його все вище, де вітер був ще сильніший. Вона примушувала його подивляти дику красу руїн, а він в душі кляв її, кляв вітер і старі руїни. Кляв навіть саме кохання, коли воно приходить в надто спізнений час.

В головній своїй резиденції майорка влаштовувала часом балі. В найкращій віллі, реквізованій у німців, мала свій штат службовців. Всі вікна горіли в огнях, коли почали з'їздитися перші гості. Тут бували лікарі з дружинами, сестри-жалібниці, **у р я д н и к и** УНРРА, американські військові ... В буфеті було повно делікатних страв, дорогих вин, коктейлів ... Грала оркестра музики, звучало кілька мов. Ось в залю пишною павою входить мадемазель К., урядничка УНРРА. Біля неї вужом в'ється її наречений, що на рахунок хворих почав так швидко збільшувати свій маєток, що обурені пацієнти, серед яких було багато колишніх партизанів, відвели його на бік і з натиском сказали: — „Слухай тепер добре, як ти будеш далі окрадати наші харчі, які нам дає УНРРА, одяги, яких ми не бачимо ані на половину, бо ти продаєш їх, то пам'ятай, що грубо за це заплатиш!" Злодій зблід. З того часу приїздив до санаторії завжди в товаристві. Королевою цих балів бувала майорка. Вона танцювала більше всіх:

— „В Америці я ніколи так багато не танцювала", наївно дивувалась вона такому спізнілому успіху. Бідна майорка! Скінчився строк її служби і поїхала вона на свою батьківщину. Та серце її, звикле до почестей, тужило за бувалою славою.

В у л и к

Містечко помалу звикало до Ді-Пі і навіть почало з ними своєрідні ґандлі. Цигарки, каву, шоколяд, унрівські черевикя міняли на все, хто більше чого потребував. Кравчиня за какао і сукню, кравець за цигарки переробляв костюм. Посередниками при таких ґандлях часто бували жиди, але дехто і без них давав собі раду. Та на вірменів і жиди були закороткі. Їх була лише пара на цілу санаторію і вони цікавились тільки золотими речами. Жиди ж продавали і купували все.

Активну участь в житті санаторії грали пси: Ґай і Марс. Ґай належав пані Янді, Марс мені. Пацієнти ходили з ними на прогульки, грались і навіть возили автами. Сестри-жалібниці виганяли їх зі шпитальних кімнат, та хворі виразно тримали бік покривджених і переховували їх, де могли. Ґай був похмурий і більше лежав, але Марс ганяв, як вітер, по цілому містечку Файнґен-Енц, де його називали „дер ватіканіше гунд". Пізніше, коли в цьому ж містечку, проходячи обов'язковий для всіх Ді-Пі скрінінґ, ми були часово виключені з Ді-Пі, був деґрадований і Марс. Його стали називати „Дер вайсе гунд". Зрештою, він собі з цього нічого не робив!

Прийшла осінь і містечко пережило новий напад: з'явились миші. Не було дому, клуні, комори, де б їх не розвелось в такій кількості, що навіть файнґенівські коти не могли собі дати раду. Перед міською управою стало поважне питання, як позбавити містечко від неприємного напасника. І тоді на всіх стовпах і стінах урядових будинків розвісили оголошення: чотири дні не пускати бігати вільно котів, псів і усяку звірину, бо буде розкладена отрута. В швидкому часі миші щезли і життя потекло далі в черґуванні ясних і похмурих днів, буднів і свят ...

Доктор Х. не менше, як говорити, любив ґрати на фортепіяні і грав, як справжній майстер. Особливо любив ґрати Шопена і тоді ми всі не помічали, як тікає час і розходились до хати в пізну нічну годину.

Проходили тижні в якомусь непевному очікуванні. Треба було щось вирішити. Бо перед нами було невідоме, широкий світ, в якому ми мусіли знайти собі місце. А тим часом проходили все нові зміни, приходили все нові люди. Відчинялися нові табори, знову закривали їх, а таборових мешканців перевозили де інде. Люди мусіли наспіх знову звикати й пристосовуватися до нового незнайомого оточення. А, головне, ми не розуміли, для чого це все діється? Чого нас весь час турбують і кудись возять? Та деякі зустрічі запам'яталась. І запам'ятались на ціле життя.

Батько й донька

Коли до шпиталю привозили хворого українця чоловік завжди про це казав мені: — „Добре, якби ти пішла на Х. відділ. Там в кімнаті №21 лежить український пацієнт". На цей раз в шпиталю було тільки двох пацієнтів українців — маляр Жеваго і його донька. Я пішла спочатку на дитячий відділ і познайомилась з Лесею Жеваго і вже вона повела мене до свого батька.

Зворушувала велика приязнь, яка панувала між батьком і донькою. Часто можна було бачити, як вони прогулюються разом по довгих шпитальних коридорах і годинами про щось говорять. Деколи я заставала Лесю в кімнаті батька. Вона, як доросла, навчала його, чого не можна робити, щоб не згіршити здоров'я.

— „Ну, скажіть йому, пані Галю", прохала вона мене, „ну, скажіть йому, що не можна виходити ввечорі, коли сиро. Він же ж простудиться! Ну, як же це не розуміти! Ну, як же ж так!" Леся нервувалась так палко, як це буває властиво дівчаткам її віку. До свого тата донечка була строга і вимаглива.

(Продовження буде).

Л. І.

СТАРИЙ І НОВИЙ СТАТУТ КОМПАРТІЇ В СРСР

(4)

Але компартія не може існувати на довір'ї до її організацій. Тому, поклавши підтримування єдности партії вершим обов'язком кожного члена, статут 1952 р. також робить обов'язком кожного члена: „доповідати керуючим партійним установам до ЦК партії включно, про всі прориви в роботі, незалежно від того, які особи це зачіпає. Член партії не має права покривати незадовільний стан справи чи пройти байдуже повз шкідництво, шкодячи тим інтересам партії і держави. Кожний, хто перешкоджає члену партії, який виконує такий обов'язок, мусить бути суворо покараний, як порушник волі партії".

Це пункт статуту скерований ніби проти зажиму критики і самокритики, насправді спрямований проти всіх парторганіз., за винятком ЦК та його Президії. Парторганізації — починаючи від низової і кінчаючи на ЦЕКА Компартії Союзної Республіки поставлено тепер під обстріл доносами з боку окремих амбітних членів, — і то доносами аж до ЦК. Треба сподіватися, що вовча боротьба між партійцями, що дала таку силу Сталінові і Політбюро тепер розиграється з нечуваною силою, спричинивши зміни, арешти, виключення з членів партії і взагалі таку перестановку сил і замішаність серед партійців, серед якої твердо наставлена на одну ціль Президія ЦК КПСС спокійно виловить непотрібну їй партійну рибу і зварить свою юшку так, що коли страх і замішання уляжуться — Президія стоятиме ще ще міцніше і беззаперечніше при владі. Єдиною можливістю для старих партійців утриматися і подолати наступ на них, буде хіба той факт що вони перші будуть доносити один на одного і на всіх інших — і в такому разі може вийти абсолютно безнадійна картина, що в компартії не залишиться вірних, незаплямлених, ортодоксальних членів. Звичайно, Політбюро вже тепер має приблизні списки осіб, яких воно хоче позбутися під час неминучих чисток. Але оргія критики і нападів одних партійців на других може розгулятися так сильно, що в наслідок, компартія може позбутися не тільки тих трьох мільйонів членів, яких вона набула підчас війни, а взагалі лишитись з малим контингентом членів.

Хто ж були ті мільйони членів, набуті підчас війни, що про них Маленков скаржився, що вони малоінтелігентні і неосвічені в справах партії і взагалі? Як показують романи та повісті, написані під час і зараз же після війни, політкомісарям в військових частинах дано було завдання, втягати кожного більш менш визначного вояка, доброго салдата, відважного офіцера в партію. В усіх романах з властивою радянській літературі слинявою сентиментальністю в усьому, що стосується партії, розповідається десятки разів, як „Бійці Червоної Армії, перед відповідальним боєм" чи якоюсь небезпечною операцією подавали, соромливо спустивши очі (щоб вкрити сльози зворушення, звичайно!) комісарам свої заяви про прийняття до партії. І як, одержавши повідомлення, що їх таки до партії прийнято, ці бійці щасливо усміхалися і заявляли, що тепер їм і умерти не жалко.

Але, не всі вони померли на фронті, а частина їх повернулася додому, багато з них інваліди, — і тепер вони становлять ту неспокійну, повну незадоволення і претенсій масу, якої Політбюро хотіло б якнайшвидче позбутися, як позбулася свого часу партія всіх тих учасників Громадянської війни та бувших партизан, що теж, ґрунтуючись на своїх старих заслугах, вимагали, щоб те, за що вони бились, було партією виконано.

Та вірнімось до статуту 1925 року. Відтягнувши скликання партз'їзду замість попередніх трьох, один раз на чотири роки, тоб-то, облегчивши для ЦК та Президії виконання „централізму", цей самий статут вимагає, щоб пленуми ЦК компартії Союзної Республіки, окружні, крайові, обласні та районові конференції партії відбувалися частіше, ніж то було раніш. Так: пленуми ОБЛ-Край партикомів та ЦК компартії Союзної Республіки скликаються раз на два місяці, замість попередніх трьох місяців. Окрпартконференція — раз у півтора місяці, Міськ та райпартконференція раз на місяць, замість попередніх двох і півтора місяці.

Таким чином, всі місцеві організації мають звітувати перед партконференціями і пленумами далеко частіше, що, разом з обов'язком окремих членів „доповідати вищим інстанціям" та „критикувати" означає безупинну боротьбу по всій партійній периферії, даючи тим самим спокій і певність для недоступної Президії, що контролює всю роботу партії.

Так само зменшено і кількість членів в парткомах та партбюрах в усіх місцевих парторганізаціях різного масштабу — тід низової до республіканської. Так, „Обл.-Край парткоми та ЦК компартії Союзної Республіки" вибирають виконавчий орган, що складається не більше, як з одинадцяти осіб, включаючи вюди 3-х секретарів". (1952). В статуті 1939 р. крім одинадцяти осіб, мало бути ще 5 секретарів: 1-й, 2-й, Кадрів, Агітпропу та Оргбюро Та сама зміна: тоб-то, що секретарі не вибираються окремо, а включені у кількість осіб виконавчого органу стосується Окружних, Міських, Районових парторганізацій.

Взагалі, найпобажаніша колись посада Секретаря парторганізації — яких було три різних сорти — тепер втрачає свій поблиск. Навіть щодо секретаріяту ЦК КПСС сказано в проєкті статуту на 1952 р. коротко і неясно: ЦК організує президію для контролю роботи ЦК між пленумами та Секретаріят для контролю над поточною роботою, що стосується головним чином організації та перевірки виконання партійних постанов та підбору кадрів.

Раніш цей пункт звучав так: „ЦК ВКП(б) має такі відділи та установи для виконання практичної роботи, пов'язаної з виконанням постанов партії: Відділ кадрів, Агітпропо, Оргбюро, С-Госп. відділ, Відділ партосвіти", Відділи Кадрів, Агітпропу та Оргбюро мали „бути доручені спеціяльним секретарям".

(Кінець буде).

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

М. В. Дольницький

ЛІТАЮЧІ ТАРЕЛІ

Кожнорічно, в час найбільшої літньої горячі, появляються в пресі різні сенсаційні вістки — про двоголових корів, п'ятиногих кіз, переборщені звіти про геройства різних спортовців, туристів, різні сенсаційні політичні звідомлення тощо. Більшість з цих вісток після клясифікується, як „журналістичні качки", цебто видуманий або переборщений матеріял, яким редакції часописів намагаються тримати своїх читачів в напруженні, зацікавивши їх незвичайним, продавати в вакаційний час якнайбільше примірників часописів.

Цього літа в пресі подибували читачі дуже часто вістки про т. зв. літаючі тарелі. Зацікавлення цими „літаючими тарелями" було серед читачів велике і воно ще й далі тримає їх в напруженні. Сіра людина, яка склонна вірити у все, що друкується, хоче відповіді на питання, яке не дає їй спокою навіть в найгорячіші дні: існують вони чи ні, ці „літаючі тарілки"?

Про „літаючі тарелі" світова преса звітує від часу до часу не від сьогодні. Здається, ще в 1948 році, появилися в пресі масові вістки про якісь, точніше неокреслені, неозначені і таємничі предмети в повітрі, що літали з великою скорістю та на великій висоті, з'являлися і зникали, окутані повною таємницею. Звіти про „літаючі предмети формою тарілки" з роками ставали щораз частіші, щораз точніші, щораз серйозніші. І цього літа, коли спека почала щораз більше припікати, звіти про „літаючі тарілки" почали заповнювати світову пресу такою масою матеріялу, мало цього такими точними інформаціями, що мимоволі створилося питання: журналістична це „качка", чи справжня дійсність?

Студіюючи всі ці вістки і звіти, треба прийти до переконання, що в масі сенсаційного і нереального матеріялу на тему „літаючих тарілок" є немало правди, що це не тільки журналістичні качки, які мають на меті збільшити число читачів газет, поширити круг їхніх покупців.

„Літаючі тарелі — не фантазія, вони справді існують. Це нова зброя, яка ще в стадії експериментів, випробовувань, зброя окутана таємницею, як і була „атомова бомба".

Із звідомлень, що мішають фатазію із дійсністю, читачі преси мали нагоду виловити неодне цікаве: сотки людей бачили „літаючі тарелі", деякі з них, як твердять так близько, що на основі їхніх описів можна нарисувати їхню форму і вигляд. Радарові екрани переймають обриси ближче неокреслених предметів, що так швидко зникають, як і швидко показуються. Один літак, що пробував здоганяти якийсь предмет чи швидко летючу масу на великій висоті, пропав враз із летуном, що ще вспів передати радіом вістку: намагаюся підлетіти якнайближче, щоб ствердити, що це таке. Є знимки, пороблені різними людьми в різних частинах світу, востанні в Америці, які виразно показують щось подібне до тарілки. Дехто навіть знаходив частини металів, незнаних і неописаних, що їх передано на точні розсліди. Почались точні перевірки зголошуваних звітів про літаючі тарілки, що їх бачили в різних околицях — гол. над важливими військовими і дослідними об'єктами-ляборатріями, навіть над столицею Америки Вашингтон. Голос почали забірати визначні науковці - фізики, знатоки атмосферичних яввищ, вмішалася до всього і розвідка. Появилися роз'яснення, що це, мовляв, метеори, що це сконцентровані ґази, що їх викидають швидкі літаки, що це звичайні явища заломання світла в атмосфері. Появилися заперечення і твердження науковців і розвідок. В цій масі матеріялу — викинувши фантастичне про наїзд людей з Марса тощо, — можна виловити те, що видається реальне і правдиве: що „літаючі тарелі" існують.

Як досі стверджено — є два роди „літаючих тарелів" — американські і совєтські. Із цього треба зробити заключення, що Америка і СССР, паралельно працюють над удосконаленням нової зброї. Зброя ця, своєрідний, округлий формою, порушуваний ґазо-вибуховими моторами, керований на віддаль, безпілотний літак. Літак такий вивінуваний не тільки зброєю, яка може у випадку заатакування цього літака „літаючі тарелі" автоматично піти в дію, а в разі надто великого наближення атакуючого, розірватись на дрібні кусні, щоб не дати ворогові змоги до обсервацій, але й цілою серією високої чуткости фото-апаратами і врешті — може бути вивінувана атомовою чи іншого типу новітньою зброєю.

І американські і совєтські „літаючі тарелі" — новітні літаки, що їх вистрілюють на висоту до 100,000 стіп і вони можуть летіти із скорістю 2,500 миль на годину. Керовані апаратами із місця вистрілу, ці „літаючі тарелі", об'їхавши великі простори, сфотографувавши те, що потрібне, можуть знову повернутися до місця, звідки вилетіли, або, десь на морі чи в іншому секретному місці, скинути фотофільми для перерібки в підводних човнах чи, таки в даній країні, вивінуваних ляборатріях. У випадку гарячої війни, ці літаючі тарелі можуть принести ненадійне знищення і смерть мільйонів, повернувшись назад до свого місця постою або розірвавшись на дрібні кусні.

В Сибірі та в Атомограді ч. 3, на північ від Москви, існують найбільші бази совєтських ракетно-тарілкових літаків. Із цих місць і вистрілюють їх до ЗДА, і як стверджують точні досліди та обсервації, ці безособові, керовані апаратами, „літаючі тарелі" летять над Скандинавією, через північний Атлантійський океан прямо на американську територію, виконуючи тут доручені їм завдання. Контролю над ними, у випадку потреби, переймають підводні човна, що з допомогою своїх апаратів, по подобі, далі оперують цими літаками-тарелями. Про широку програму будови совєтських підводних човнів з апаратурою конечною для керування ракетно-тарілковими літаками, американська розвідка мала відомості ще в 1948 році. СССР, як стверджують знавці, в ракетній зброї веде перед. Праця над ракетними стрільнами-літаками почалася ще за царських часів, коли то в 1903 році, імовірно польського походження, фізик д-р К. Е. Зьолковскі, почав студії в цьому напрямку. Він продовжував свою працю і за часів СССР; щойно пізніш до цього взялися німці, а американці цілком недавно почали присвячувати ракетно-літаючим літакам-тарілкам свою увагу. Намагання Америки перевершити СССР в її здобутках на полі ракетної зброї, як виходить із звітів, вдалося розмірно легко. Один із найвизначніших американських науковців, д-р К. Камптон, вже в 1949 році, в одному із інтерв'ю із пресою, заявив, що „літаючі тарелі — не фантазія". Після завзятої праці, дослідів і спроб, створено на Фльориді, в Кейп Канаверал, централю для ракетно-безособових літаків різних форм, і звідтам їх вистрілюють, довліджуючи наслідки дотеперішніх намагань удосконалення цієї нової, ще секретної, зброї. „Літаючі тарелі", як популярно називають нового типу, безособові, ракетні, керовані апаратами з місця постою, літаки — реальна дійсність. Так, як було з атомовою бомбою, так є і нині: фантастичні звіти змішані з реальними фактами, звітам слідують заперечення, таємниця окутує нову зброю.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 13-ти мільйонового майна організації!

Конґреси, конференції та маніфестації

(Докінчення зі стор. 2-гої)

ток економічно відсталих країн стандарту у всіх краях і свобідні права профспілкових організацій. Через усі наради, пропозиції й рішення пробігала загальна тенденція пріоритету відсталих під кожним оглядом країн Азії, Африки і Південної Америки, як тих центрів, де з приводу місцевих умов совєтський комунізм має найбільші успіхи. Усі заступники профспілок із колоніяльних та півколоніяльних країн домагалися підтримки Міжнародного Союзу в їхній боротьбі за перемогу національної і соціяльної свободи, політичної демократії. Особливо індійські та пакістанські делеґати підтримували гаряче ті постуляти поневолених народів Африки і Азії. Представник індійського Союзу Профспілок Сґастрі пригадав усім делеґатам, особливо з Европи і Америки, що свобода і піднесення життєвого рівня тих народів є найкращим засобом проти великої в тих країнах комуністичної небезпеки. „Не зважаючи на його тоталітарний характер, варварське нищення демократичних прав, поневолення мас і терор — казав індійський делеґат — комунізм діє сильно на усіх, що голодні, неодягнені, бездомні і приречені на життя під чужим гнетом. Нашим святим обов'язком є протиставитися небезпеці комунізму та вирвати світ з його кігтів". Ця важлива проблема знайшла вираз у резолюціях конґресу (причому гостре засудження французької окупаційної політики в Тунісі викликало застереження серед французьких делеґатів, мовляв, у принципі вони за резолюцією, але проти „гострого стилю") і у практичних постановах, як наприклад у схваленні широкої програми культурно-освітньої праці в азійських країнах. Конференція займалась такеамо проблемами політики цін і заробітків. У спеціяльній постанові Міжнародний Союз Вільних Профспілок домагається для профспілок права до участи в розв'язці питань устійнювання платень на підприємствах. Схвалено також постанову про розбудову власної преси разом з міжнародним пресовим аґентством профспілок. Делеґати Центру екзильних профспілок з країн за залізною заслоною покликали на пропозицію румунського діяча Германа спеціяльне бюро в західному Берліні, яке має удержувати контакт з робітничими масами за залізною заслоною та інформувати вільний світ про нищення здобутків профспілкового руху в комуністичних країнах. Керівництво бюра доручено полякові С. Кудліцкому, що відповідає реальним вимогам, бо поляки творять головну масу напливаючих до західного Берліна утікачів з країн окупованих совєтами.

У половині липня відбувся в Дюсельдорфі т. зв. „Конґрес Вільних Народів", який викликав зовсім оправдану відсіч з боку української громадської думки в Европі. Певні німецькі кола пов'язані закулісовими шахрайствами з російським НТС-ом, використали коньюнктуру „психологічної війни" проти большевизму для спроби перебрання керми антибольшевицької роботи на спілку з НТС-івцями. За шумними гаслами про свободу та права народів скривався дуже простенький плян, якого здійснення мало закріпити німецько-російське керівництво у психологічній війні проти Совєтів на терені Европи та підчинити усіх інших тій особливій гегемонії.

Але організатори дюсельдорфської імпрези зарано розкрили свої карти і з розреклямованого конґресу вийшло ніщо. Покликали до життя щоправда постійне бюро, яке має продовжувати працю конґресу і в якому Україну „репрезентує" квіслінґ Золотаренко, і мають навіть надію, що нове становище адмірала Кірка як шефа психологічної війни дозволить їм відновити нездійснені сни, але ставлення більшости відповідальних німецьких політичних чинників ставиться до тих спроб більше ніж скептично. Треба тільки сподіватися, що ті багаті вуйки в Америці, які фінансували дюсельдорфську комедію, а також певне міністерство у Бонні, не будуть у майбутньому анґажуватися в так нечесні і шкідливі акції, які російсько-німецькими аспіраціями за гегемонію над вчорашніми і сьогоднішніми жертвами обох імперіялізмів, завдають шкоду справі антибольшевицької боротьби.

Далеко більше успішним був зорганізований у Берліні в останніх днях липня Конґрес Вільних Правників, на який прибуло майже 100 делеґатів з 44 країн різних частин світу, як Кореї, Пакістану, Японії, ЗДА та західноевропейських країн аж до правників зі східньої Европи, що перебувають на еміґрації. Серед екзильних правників були заступлені майже всі т. зв. сателітні держави (поляки не хотіли спочатку прийняти запрошення, одначе з'явився відомий дипломат Комарніцкі, щоб вже на другий день від'їхати до Лондону), балтійські народи, росіяни і ґрузини. Від росіян приїхали з Америки професори Ґінс і Мишенков та колишній правний дорадник Власова, Семйонов з Мюнхену. Ґрузинів репрезентували п.п. Ґеґечкорі з Парижу і Аваляні з Мюнхену, які співпрацюють з Ам. Комітетом Визволення Народів Росії.

Ваш кореспондент звернувся був до організатора конґресу, голови „Дослідчого Комітету Вільних Юристів" у Берліні, д-ра Фріденау, з запитом чим можна пояснити факт відсутности українців, який відповів, що список екзильних правників виготовила американська висока комісія в Німеччині. Це освітлення прикрої але на жаль, дуже частої методи міжнародних конґресів у Берліні вимагає енерґійних заходів з боку організованого українського громадянства. Думаємо, що Український Конґресовий Комітет повинен звернутися до Державного Департаменту з проханням вплинути на департамент східніх справ у високій комісі на території Німеччини, щоб у подібних випадках підходив толерантніше до інтересів української політичної еміґрації.

Конґрес правників був у першій мірі великим успіхом для німецької справи. Добре підготований документаційний матеріял, декларації свідків зі східної Німеччини справили, що в обрадах конґресу головну ролю відіґрало все, що було зв'язане з системою безправ'я у совєтській зоні Німеччини. Цей аспект відбився також на резолюціях конґресу, в яких поневолення і запровадження терористичної системи судівництва і законодавства у східній Німеччині усунуло на дальший плян куди маркантніші факти совєтського безправ'я в краях східної Европи. Неприємним моментом під час конґресу було різке відкинення внеску індійського делеґата, колишнього секретаря Магатми Ганді, Трікамдаса, у справі нап'ятнування расистської політики уряду Малана у Південній Африці. У вислiді конґресових нарад повстав постійний комітет під проводом канадійського правника Торсона. Крім того доручено чехословацькому політикові Осуському оформити Раду екзильних правників, до якої безумовно повинні приступити також українські юристи.

Б. О.

ВІН ВИПРОБОВУЄ МАСЛО ВУХОМ, НОСОМ і ЯЗИКОМ

Фред Ловенфелс має дивну працю, він уже 15 років випробовує масло в фірмі „Готель Бар Фуд". Ця фірма продає кожного року коло 10,-000,000 фунтів масла і містер Ловенфелс має справдити, чи цей товар добрий. Він робить дірку в 64 фунтовому картоні масла і прислуховується шепотам, які там виникають, та пізнає, чи масло не має забагато води, бо тоді воно мусить іти до кухні, а не на стіл. Пізніше носом він справджує запах масла. „Коли корова з'їла часник, каже він, то її молоко буде чути часниковим запахом". Після того цей масляний інспектор бере трошки масла до уст та випробовує його смак. Досі він робив це уже коло 100,-000 разів, хоч він контролює тільки один картон з кожної маслоробки, які достарчають від 900 до 2,000 фунтів масла. А тих молочарень є аж 15.

Цікаве, що сам пан Лофенфелс їсть тільки один фунт масла на тиждень, з хлібом або душеною картоплею.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Балтімор, Мд.

Праця Рідної Школи.

Дня 22 червня 1952 р., в м. Балтіморі відбулося святочне закінчення шкільного року в Українській Доповнюючій Школі, яку веде Осередок Матірного Союзу Українок.

В святочно прибраній залі Українського Горожанського Клюбу зібрались гості, родичі і діти. О годині 5 п. мгр. Мирослава Гук — голова місцевого Осередку МСУ, відкриваючи свято, зреферувала перебіг праці першого шкільного року навчання, одночасно подякувала Учительському Зборові за його жертвенну і високовартісну працю, як рівнож родичам за прихильність і допомогу.

В тім часі шкільні діти вручили своїм учителям квіти.

З черги управителька школи п. Ольга Курилас в довшій промові підкреслила, що діти осягнули великий успіх. Поруч з навчанням основних предметів, як українська мова, література, історія, географія, — в школі звертялось увагу на релігійно-національне виховання.

Щоб збудити в дітях любов до України, та гордість з своєї національної приналежности, провадились з дітьми гутірки з нагоди важніших історичних подій. Тут належить зазначити, що школа зорганізувала декілька імпрез самостійно і виступала на імпрезах улаштовуваних іншими українськими організаціями. Не можна також поминути мовчанкою імпозантного свята Лесі Українки, що відбулося 9 вересня 1951 р. Цілу програму того свята виконали шкільні діти. Крім того діти під диригуванням о. протоєрея Андрія Іліїнського співали на Листопадовому Святі, на Святі Незалежности, на протибольшевицькій політичній маніфестації, улаштованій УКК, ходили з колядою, а 30 березня б. р. школа влаштувала свято Тараса Шевченка. На запрошення місцевого Відділу I. W. C. A. діти з великим усіхом співали і танцювали народні танки на весняному музичному фестивалі. Кінчаючи свою промову, управителька звернулась до дітей, щоб в часі заслуженого літнього відпочинку не забували за рідну книжку.

Не від речі буде подати кілька статистичних даних: до школи вчащало 37 дітей, які були поділені на групи за знанням і за віком, з тим, що група IV. укомплетована з молоді, що ходить до гайскул. Група та вивчала рідну мову, літературу, історію, географію України на гімназійному рівні.

Під гучні оплески гостей і родичів діти і молодь одержали свідоцтва.

Після роздачі свідоцтв п. Данило Пясецький, заступник голови Батьківського Комітету, — невтомний трудівник для добра школи, подав коротенький фінансовий звіт: в минулому шкільному році зібрано з імпрез і з оплат за навчання понад 1,500 долярів, з якої то суми оплачувалось приміщення по 25 долярів місячно, та скромне винагородження учителям.

Старанням п. Пясецького придбано для школи ввесь інвентар.

Пані з Відділу Осередку М. С. У. частували присутніх солодощами.

Свято залишило приємне будуюче враження.

Протоєрей
Василій Булавка.

СВЯЩЕНИК, ЩО ЙОГО САМ СТАЛІН КАЗАВ УБИТИ

Католицький священик Леополд Л. С. Бравн, який був у Москві при амбасаді ЗДА від 1934 до 1945 р., промовляв перед Нешенел Кетолік Тічер Інститутом і заявив, що він мав певні відомості, що сам Сталін наказав його зліквідувати як „небажаного" чужинця. Тоді священик бажав негайно виїхати літаком, але знову його остерегли, що Совєти знищать літак з залогою, щоб тільки позбутися о. Бравна. На щастя виїздив тоді з Москви секретар Стейту Джеймс Ф. Бирнес і він взяв зі собою священика.

ПОПЛИВ НА МОРЕ ВМИРАТИ І ВЕРНУВСЯ ЗДОРОВИЙ

Лікарі сказали емеритованому старшині фльоти Дж. С. Гріффінові, що він житиме тільки 6 місяців. Тоді він сів на човін і поїхав на море вмирати. Але за шість місяців він повернувся зовсім здоровий. Пан Гріффін не сказав, на яку недугу він хворів.

Вступайте в члени УНСоюзу!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

30-ліття жіночих організацій.

Злучені Українські Жіночі Організації Дітройту постановили відсвяткувати 30-літню річницю своєї діяльности Ювілейним Концертом дня 28. вересня 1952 р. о год. 3-тій пополуд. в Українській Хаті на Грейлінг.

Минає 30 літ, як Українські Жіночі Організації почали розвивати свою діяльність на терені міста Дітройту. З кожним роком ставала та діяльність ширша і успішніша. Своєю невтомною працею вони впродовж 30 літ причинилися у великій мірі до будови церков, парафіяльних шкіл, до будови Народного Дому, Української Хати, Демократичного Клюбу, Американсько-Українського Осередку та інших.

Не було ні одної ділянки національного життя, де не працювали б жертвенно Українські Жіночі Організації. Великі заслуги має українське жіноцтво Дітройту в несенню допомоги Рідному Краєві до останньої війни а по війні дуже багато допомагало українській еміграції в Европі. Щоби пам'ять про ту жертвенну діяльність не загинула, постановили Злучені Українські Жіночі Організації видати історію своєї діяльности. Дохід з Ювилейного Концерту призначений на видання історії. Просимо українське громадянство Дітройту взяти численну участь в нашому Ювілею-Концерті.

До Комітету входять: Філія Союзу Українок Америки, Золотий Хрест, Сестрицтво Непорочного Зачаття Пр. Діви Марії, Тов. Просвіта, Демократичний Клюб.

Комітет З. У. Ж. О. Дітройту: Марія Ясінська, голова; Катерина Хомяк, заст. голови; Ст. Заплітна, секр.; Теодозія Стельмах, заст. сек.; М. Дзісяк, скарбничка, Ігнатюк, заст. скарб.; Павлина Будзол, фін. секр.; Мацкевич, заст. фін. секр.

Радні: Ірина Козаченко, А. Стецько, Марія Прокопович, М. Череба, Цісарук, Єв. Гузар, Левкут, Михальчук, Сіділо, Цибух, Чайківська.

ПЕРЕВИДАНО ПЕРШИЙ ТОМ „ВОЛИНІ" У. САМЧУКА

Торонто, Канада. — Старанням окремого Громадського Комітету тут вже вийшла друком і поступає в продаж відома повість Уласа Самчука „ВОЛИНЬ", т. І. — „Куди тече та річка". Книжка має 314 сторін друку в поновній редакції, на гарному папері, в мистецькому оформленні Михайла Дмитренка. Ціна брошурованого примірника $2.75, а у гарній полотняній оправі $3.75. Замовлення слати на адресу:

E. PASTERNAK,
429 Glenlake Ave., Toronto 9, Ont., Canada.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміщі українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

У ФРАНЦІЇ

НАГОРОДИ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ

Саарбурґ. — На Музичному фестивалі міста виступали і українці, 20 осіб в українській народній ноші.

Голова філії ОУРФ п. Гайдук, разом з іншими, приклав багато зусиль, щоб виступ був успішним. Група танцюристів і танцюристок, під кер. Д. Рудого, чудово виконала 2 танці.

Українську групу нагороджено двома великими срібними медалями за прапор і за танцювальну групу.

ПЕРЕД 4,000 ГЛЯДАЧІВ

Страсбурґ. — Українці прийняли участь у святі, влаштованому католицькими організаціями м. Страсбурґу. Наш хор (17 осіб) під кирівництвом п-ні Малиняк Дори і група танцюристів місцевої філії під кер. Дмитра Рудого, з великим успіхом виступали перед 4,000 глядачів на площі, Танок „Запорожець" було повторено на вимогу присутніх.

В ПАРАҐВАЇ

СУМ ЗА ТРЕТІЙ РІК ІСНУВАННЯ КРАЙОВОГО КОМІТЕТУ

В 1948 році при „Просвіті" в Параґваї утворився „Союз Української Молоді" з своєю автономною управою з ідентичними завданнями і метою як СУМ в Европі. В році 1950 „союз" і „секції" перейменувались на Крайовий Комітет і осередки СУМ-у влилися в лави нашої світової організації, лишаючись одночасно і в складі „Провcвіти", як своєї патронатної і фактично об'єднальної організації в Параґваю, що об'єднує все українське життя. В році 1951 КК СУМ числив під своїм проводом вже 6 осередків, розкиданих по пралісних колоніях наших переселенців, у трудних комунікаційних обставинах.

Коли йдеться про матеріяльні засоби, то всі осередки СУМ-у були самовистачальними, не одержуючи для своєї праці жадної сторонньої допомоги. Найкраще діяли осередки кольоній Сандова і Фрам Калле.

В АВСТРАЛІЇ

УКРАЇНЕЦЬ ВИКЛАДАЧЕМ КАЛЕДЖУ

Б. доцент університету в Ґрацу, Австрія, д-р Іван Рибчин, виїхавши до Австралії, мусів спочатку працювати як звичайний робітник. Але від 1. 2. 1952 його запрошено на викладача німецької мови до одного із австралійських калежів в Новій Південній Валії в Австралії.

Завдяки цьому він матиме змогу дальше присвячуватись своїй науковій праці.

В ГОЛЯНДІЇ

ЗІ З'ЇЗДУ МУЗИКОЗНАВЦІВ В УТРЕХТІ

В перших днях липня ц. р., відбувся в Уврехті Міжнародній З'їзд Музикознавців. В ньому взяло участь коло 150 осіб з Европи, ЗДА та Африки (Єгипет). На З'їзді працювали три секції. В загальному прочитано 60 доповідей. На цьому З'їзді мав теж доповідь саш земляк д-р М. Антонович на тему: „Багатоголосність в українських народніх піснях". Ця доповідь відбулався в авлі утрехтського університету та була ілюстрована українськими народніми піснями у виконанні голяндсько-українського хору з Утрехту. На доповіді д-ра М. Антоновича були приявні: найвидатніший тепер знавець візантійської музики Веллєш, професор оксфордського університету, проф. Вернер, проф. Віора зі Швайцарії та багато інш,их. Доповідь найшла прихильний відгомін серед присутніх і на другий день всі учасники цього ж З'їзду прибули на Архиєрейську Сл. Божу, яку відправляв Преосв. Кир Іван. До Сл. Божої співав відомий хор з Утрехту під управою д-ра М Антоновича. По Сл. Божій проф. Веллєш запропонував награти на тасьмі частину нашої Літургії, яку передаватимуть з англійського радія (БіБі-Сі).

В КАНАДІ

УКРАЇНСЬКІ И СЛОВ'ЯНСЬКІ СТУДІЇ В МАН. УНІВЕРСИТЕТІ — 19952—53

З кінцем серпня ц. р. появився „Календар" Манітобського Університету на академічний рік 1952-53.

Серед кредитованих предметів університетського навчання передбачено такі курси з українознавства:

1. Українська мова — три курси, нижчий, середній і вищий, залежно від знання студента;

2. Українська література — Шевченко — в рамках курсу слов'янських літератур;

3. Українська історія — в рамках курсу історії Центральної і Східньої Европи;

4) Сучасна УССР — в рамках курсу про СССР.

Склад Департаменту збільшено так, що він тепер складається з трьох професорів: Яр. Рудницького, П. Юзика й Ю. М. Луцика.

В Департаменті передбачається на 1952-53 рік три українiстичні стипендії: дві по $50, уфундовані Українським Народним Союзом Америки, й одна $100, уфундована Клюбом Українських Професіоналістів і Бизнесовців у Винніпеґу

В АРҐЕНТИНІ

ПЕРШИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ - КАТОЛИКІВ В АРҐЕНТІНІ

Товариство Св. Володимира Вел. об'єднання українців-католиків в Арґентіні, при співучасти всіх своїх філій і Марійських Дружин, скликає Перший Конґрес Українців Католиків в Арґентіні, що відбудеться 19-21 вереня 1952 р. в БуеносАйресі.

Участь в Конґресі заповів Високопреосвященний Кир. Ніль, Єпископ Ординарій для українців Західньої Канади.

Перший Конґрес Українців Католиків в Арґентіні відбудеться напередодні Панамериканського Конґресу Християнської Історії та Мистецтва, що відбудеться також у Буенос-Айресі 22-27, в якому українці братимуть участь з повними правами, як й інші делеґати з країн американського континенту та Португалії, Еспанії і Ватикану. Українська делеґація буде брати участь в пленарних засіданнях і в усіх конґресових комісіях. В Конґресовому Альманасі, що появиться ще перед Конґресом, буде синтетична історія Української Католицької Церкви на американському континенті (в опрацьованні о. д-ра В. Ковалика ЧСВВ). Крім цього приготовляється обширніші матеріяли про нашу Церкву в американських країнах, що будуть друковані в конґресових матеріялах. Підчас Конґресу для його учасників, українську Архиєрейську Сл. Божу відправить Владика преосвященний Єпископ Ніль.

Для чужинців - учасників Конґресу і Архиєрейської Сл. Божої, Т-во Св. Володимира Вел. друкує більшим накладом українську Службу Божу в еспанському перекладі і латинкою з українською вимовою. Приготовляється також окреме книжкове видання про мартирологію Української Церкви й інші пропаґандивні матеріяли еспанською та англійською мовами.

В часі обидвох Конґресів буде влаштована вистава українського друкованого слова, поповнена творами образотворчого та зразками народного мистецтва.

(За українською пресою).

Польща продала корабель „Батори" Москві

З Варшави повідомляють, що комуністичний уряд Польщі продав свій найбільший пасажирський корабель „Батори" комуністичній Москві. „Батори" щасливо перебув останню війну і курсував між Польщею і Ню Йорком. Він знаний у світі з того факту, що „на чорно" перевіз з Ню Йорку до Німеччини німецького комуніста Айслера, якого мали судити в ЗДА за підривну комуністичну діяльність. Айслер став міністром пропаганди у Східній Німеччині, а „Батори" не міг причалювати до американських портів, бо американські портові робітники відмовилися виладовувати і заладовувати товари, які привозив цей корабель комуністичної Польщі. Треба б ще додати, що це вже третій корабель, який Польща „продає" своєму визволителеві — червоній Москві, бо вже раніше Росія „купила" кораблі „Яґелло" і „Собєскі". Одним словом, „визволювання" Польщі триває далі. Польща має більше портів і довше морське побережжя, але число кораблів зменшується, бо їх потребує Москва.

Виявлення розтрат у Арґентіні

Буенос Айрес. — Значення громадського скандалу набирають вістки, що дістаються до прилюдного відома й що стверджують великі грошові надужиття державної адміністрації. Потвердження про нечесність високих державних урядовців попередньої адміністрації виявляється у справозданнях багатьох обласних керівників, що з'їхалися до столиці держави на нараду з президентом Пероном. Губернатори різних провінцій дають справоздання президентові про результати контролювання шестилітньої діяльности попередньої адміністрації. Розтратність в деяких провінціях виявилась настільки катастрофальна, що місцеві фонди дощенту зруйновані й необхідна негайна грошова поміч держави. Так напр., губернатор провінції Буенос Айрес ствердив, що в господарстві цієї провінції виявлено розтрат на 770 мільйонів пезів, що рівняється приблизно 55 мільйонам долярів. Губернатори інших провінцій виявили недорахування приблизно в таких самих розмірах. Багато з обтяжених розтратністю адміністраторів були близькі особи президентові й обвинувачення попередньої адміністрації обтяжують увесь державний апарат Арґентіни. Президент виявив зацікавлення інформаціями з місць, але зазначив, що уряд буде захищати своїх урядовців від необоснованих обвинувачень та наклепів.

Підприємство мусить прийняти до праці - протикомуністичного робітника

Ню Йорк. — Краєва Рада Робітничих Відносин доручила торговельному підприємству Ґімбел Бродерс прийняти наново робітника, якого воно звільнило за те, що він виявив своє протикомуністичне наставлення під час сварки з юнією. Рада закидає як підприємству, так і юнії, що вони допустилися дискримінації, коли відсунули робітника за його протикомуністичне переконання і наказала спільно керівництву департаментової крамниці Ґімбел Бродерс і урядові юнії звернути пошкодованому його платню за час, коли він не працював й належне комісове, яке міг дістати як продавець в крамниці. Юнія дістала теж наказ заперестати фізичного насилля при агітації за новими членами а підприємство — заборону підбурювати деяких людей проти своїх працівників. Робітник, що має бути прийнятий до праці це Алберт Е. Балдвін, Л. Ай., а юнія, це відділ 2 Юнайтед Діпартмент Воркерс, Дістрікт 65. До цього відділу належать комуністи, які були викинені з Конґресу Індустріяльних Організацій за комунізм.

Справджування стану здоров'я у літніх водіїв

Ню Йорк. — Від комітету публічних відносин медичних товариств Ню Йорку висунено домагання контролювати стан здоров'я водіїв авт, що осягнули 45 років життя. Систематичне справджування фізичної й психічної справности людей від 45 років життя, за думкою фахівців, спричинить зменшення нещасливих випадків автового руху. Це зменшення може осягнути 22 відсотки, бо велике число автових катастроф викликане неспроможністю водія нормально керувати автом. Дуже часто водії припускають, що вони цілком здорові, проте такі, непомітні назовні недомагання, як високе тиснення крови, спричиняють несподіване ослаблення організму й запоморочують увагу водія, який не може тоді опанувати машини. У старшому віці також часте недомагання зору, що становить важливий чинник у керуванні автом. Комітет радить давати для підпису водіям спеціяльні апитники, у яких були б питання щодо недуг фізичних і психічних, на які хворував водій. Правдивість відповідей може бути справджена лікарським баданням, яке може виявити небезпеку для оточення, якщо недужий водій і далі буде керувати автом.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМ САМИМ І СПІВЛАСНИКАМИ ТРИНАДЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО СОЮЗОВОГО МАЙНА!

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників!

ТАРЗАН, ч. 2910. Немає часу рахувати шанси.

'ITH BETTY AND WEST CLOSE ON HIS HEELS, TARZAN PLUNGED 'NHESITANTLY INTO THE DARK ARROW OPENING.

"THERE'S A LIGHTED CHAMBER AHEAD," TARZAN MURMURED. "PUT OUT THE TORCH AND MAKE NO NOISE. THERE MAY BE GUARDS."

"GREAT SCOTT!" WEST GROWLED. "THERE ARE A DOZEN PASSAGEWAYS! ANY ONE OF THEM MIGHT LEAD US INTO A ROOMFUL OF KOHRIANS!"
"WE'LL HAVE TO CHANCE THAT," TARZAN REPLIED. "COME ON."

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Тарзан рішуче поринув у темний вузький отвір, а Бетті і Вест (ішли) зараз за ним. „Тут находиться ясна кімната попереду", шептав Тарзан. „Відкиньте смолоскипи і не робіть галасу. Тут можуть бути вартівники".

„Великий Скоте!", гримав Вест. „Та тут тузінь коридорів! Кожний з них може завести нас до кімнати, повної коріянів!". „Ми мусимо рискувати", відповів Тарзан, „Ходім".